

OPONENTSKÝ POSUDEK NA DIPLOMOVOU PRÁCI

JMÉNO DIPLOMANTKY: MGR. MARTINA HYNKOVÁ, DiS.
KATEDRA: GENDEROVÝCH STUDIÍ, FHS, UNIVERZITA KARLOVA
VEDOUcí PRÁCE: PHDR. HANA HAVELKOVÁ, PHD
NÁZEV PRÁCE: „JINÉ SVĚTY“ ŽEN JAZZOVÉ SEKCE V OBDOBÍ TZV. NORMALIZACE

Předložená práce je orálně historickou studií, která s použitím epizodických narativních rozhovorů zkoumá každodennost a vztahovost členek Jazzové sekce (s. 43). Disciplinárně se práce řadí spíše k „women's history“ než „gender history“, neboť její těžiště spočívá v zaznamenání ženské zkušenosti spíše než v analýze historického fenoménu pomocí analytické kategorie „gender“. Toto zařazení je důležité pro odpovídající hodnocení práce z hlediska teoretického ukotvení, metodologie a typu i úrovně analýzy.

Relevance tématu pro genderová studia a historii: Autorka zvolila téma dosud jen málo pokryté v publikovaném výzkumu: účast žen na alternativní, případně disidentské, kultuře státního socialismu. V nakročení směrem ke zdokumentování ženské zkušenosti a přínosu v této oblasti spočívá hlavní klad práce. Z hlediska genderových studií obecně by pak bylo zajímavé zkoumat genderové aspekty nejen alternativní kultury, ale alternativnosti jako takové (např.: Odlišují se dotázané ženy ve svém pojetí alternativnosti od pojetí definovaných v dostupné literatuře?). Těmto aspektům se ovšem autorka nevěnuje.

Formální náležitosti: Práce je strukturovaná způsobem obvyklým pro kvalifikační práce: abstrakt, úvod, teoretický rámec a vysvětlení pojmů včetně historického pozadí, metodologie a výběr vzorku, analýza, závěr, seznam literatury. Jedině snad historické pozadí mohlo být již součástí úvodu pro lepší orientaci čtenářstva v textu, ale jeho zařazení na závěr teoretické části není na překážku plynému čtení práce. Rozsah zpracované literatury je zcela adekvátní pro diplomovou práci. V bibliografii ovšem chybí některé položky použité v textu (např. Bruszt 1988, Watson 1997). Problematictější je používání uvedené literatury. Diplomantka na ni ve své analytické části (kapitola 6) neodkazuje téměř vůbec a zacházení se zdroji je i v teoretické části občas nepřesné (např. na s. 12 způsob odkazování na Connell může vést k domněnce, že Connell nezavedla pojem „patriarchální dividenda“, ale že se věnovala maskulinitám ve státním socialismu). Z formálního hlediska je rovněž nedostatkem, že diplomantka jen výjimečně uvádí v odkazech čísla konkrétních stránek. Čtení práce poněkud ztěžuje těžkopádný styl, a především přílišná prosazování „velkého já“ (např. hned první věta abstraktu: „V diplomové práci se zabývám...“ namísto „Předložená diplomová práce se zabývá“, a dále „Konkrétně si kladu za cíl...“ namísto „Cílem práce je...“—psaní v první osobě je dobré použít tam, kde je to účelné pro zdůraznění subjektivity výzkumu, jako třeba výběr metody, vzorku, interpretační zvláštnosti, jinak je stylisticky vhodnější psát ve třetí osobě, ale pokud možno v činném rodě). Rovněž je text poznamenán řadou překlepů (typicky „generové“ namísto „genderové“, ale také „Castle-Karionova“-s.19—zde mám navíc za to, že odkaz v poznámce č.10 je chybný, že zde popsání zjištění nepatří Castle-Kanerové, ale Fodor 2002). Podrobné pročtení textu před odevzdáním mohlo většinu těchto chyb odstranit.

Výzkumná otázka zní „Jaké strategie přežití volily členky Jazzové sekce v období tzv. normalizace?“ (s. 43). Životní strategie a strategie přežití v nepříznivých podmínkách patří ke standardním otázkám genderových studií. Jde tedy o otázku velice příhodnou pro zkoumání žité zkušenosti státního socialismu, kde se genderové aspekty teprve relativně nedávno staly výzkumným zájmem. Matoucí je ovšem pojem „přežití“, který v práci není blíže vysvětlen: není jasné, zdali jde o přežití v době pronásledování Jazzové sekce, či jednoduše o obývání několika společenských světů současně (což samo o sobě není fenomén specifický pro státní socialismus).

Teoretický rámec: Teoretický rámec je adekvátní pro zkoumání položené výzkumné otázky z hlediska genderových studií, i když vzhledem k přesahu do historie každodennosti (spíše než do sociologie nebo kulturních studií) mohla být zařazena i literatura definující každodennost jako předmět výzkumu. Námitku mám ale vůči způsobu výstavby teoretického rámce. Není jasný argumentační oblouk celé kapitoly 2: odkud kam má výklad teorie vést a co je jeho účelem vzhledem k řešení výzkumné otázky? Vyřešení problému by napomohlo, kdyby závěr kapitoly obsahoval shrnutí, k čemu a jak bude diplomantce tento výklad sloužit v analytické části.

Metodologie: Výběr metody je rovněž adekvátní a též její popis a popis výběru vzorku v textu. Vhodné by nicméně bylo tuto část doplnit ještě o podrobnější výklad struktury a tematického obsahu rozhovorů, a také způsobu kódování a vytvořených kódů.

Analýza rozhovorů: Tato část (kapitola 6) je, bohužel, nejslabší částí práce. Obsahuje šest podkapitol nazvaných plnými jmény informantek a pětistránkové „Shrnutí výzkumu“. Dělení podle jednotlivých informantek přitom přímo vybízí k tematizování každého rozhovoru (tematizování, které se mělo s ohledem na čtenářstvo práce projevit v názvech podkapitol) podle modelových strategií, tj. každý rozhovor mohl být analyzován jako příklad jedné vůdčí strategie, což by pak dohromady vedlo k obecnějšímu argumentu ve „Shrnutí“. Tento minimální posun v úrovni analýzy by práci výrazně vylepšil. Celkově jsou kapitoly 6.1.-6.6. více méně shrnutím a parafrázemi provedených rozhovorů, analýza je více méně na popisné úrovni. Zařadíme-li ovšem práci k „women’s history“, spíše než k „gender history“, sociologii nebo kulturním studiím, je možné tento text jako diplomovou práci přijmout, neboť „archeologická“ práce na úrovni popisu je v historii (a „women’s history“) možná díky tomu, že jde o produkci původního výzkumu—v tomto případě původních rozhovorů na dosud nepokryté téma. Tento požadavek byl v této práci splněn, i když jen minimálním způsobem. Tím je ale také možné nezohledňovat zásadním způsobem chybějící provázání teorie a analýzy, neboť popisné historické práce jen zřídka teoretický rámec vůbec používají. Bohužel se tímto ale tento text řadí již v okamžiku svého vzniku k pracím poněkud zastaralým—v genderových studiích i historii.

Podněty k další diskusi:

1. Na s. 66 i jinde diplomantka dokládá důraz informantek na soudržnost v Jazzové sekci. Jaké místo má tento motiv v dostupné literatuře o Jazzové sekci z hlediska jejích členů-mužů?

2. Navzdory často zdůrazňované pospolitosti v Jazzové sekci z rozhovorů v podstatě vyplývá dost jasná mocenská hierarchie (s. 77 – „pánská jízda“, s. 79 – „jediné slovo [měl] Karel Srp“). Tento fenomén je ve shodě s ranými argumentacemi například Hany Havelkové nebo Jiřiny Šiklové o sjednocení žen a mužů proti jednomu nepříteli-režimu, což zastřelo genderové nerovnosti. Diskusi nad provedenými rozhovory by tedy bylo možno dále vést směrem k prolínání politiky a genderu (nejen prolínání veřejné a soukromé sféry).

3. Jak by práci na tématu obohatilo provést podobné rozhovory i s muži Jazzové sekce?

Po zvážení kladů a záporů práce práci doporučuji k obhajobě.

HODNOCENÍ:

DOBŘE

VEDOUcí PRÁCE:

DOC. LIBORA OATES-INDRUCHOVÁ, PHD.

DATUM:

7.6.2012